

Митрополит Андрей

ОБ'ЄДНАННЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦЕРКОВ

У СВІТЛІ НАВЧАННЯ СВ. ПРАВОСЛАВНОЇ
ЦЕРКВИ

988-1988

ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ У СВ. ПРАВОСЛАВНУ ВІРУ

MILLENNIUM OF THE BAPTISM OF UKRAINE INTO THE HOLY ORTHODOX FAITH

Видання Місійного Відділу
при Консисторії УГПЦеркви в Канаді

ВІННІПЕГ

— 1983 —

КАНАДА

Митрополит Андрей

**ОБ'ЄДНАННЯ
ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦЕРКОВ**

**У СВІТЛІ НАВЧАННЯ
СВ. ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ**

**Видання Місійного Відділу
при Консисторії У.Г.П.Ц. в Канаді
1983**

**ОБ'ЄДНАННЯ
ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦЕРКОВ
у світлі навчання
Св. Православної Церкви**

Під час кожної Служби Божої та інших Богослужень нашої Святої Української Православної Церкви, як частини Єдиної Святої Вселенської Православної Східної Церкви, ми молимося за з'єднання Церков :

„За спокій усього світу, за розцвіт Святих Божих Церков, і за з'єднання всіх, Господу помолімося”.

Від певного часу, за з'єднання чи об'єднання Церков моляться всі християнські Церкви. Початок дали протестанти, а потім долучились також римо-католики. Призначено навіть для таких молитов кінець місяця січня кожного року.

Усі християни т у ж а т ь за єдністю, що її втратили під кінець 1 тисячоліття християнства, а на протязі другого тисячоліття частина християнства розбилась на багато груп та понад 300 різних сект.

І ось тепер, наприкінці II-го тисячоліття християнства, ми стоїмо перед фактом роз'єданого й поділеного християнства.

А ворог людського роду — диявол — не спить. Він зорганізував уже цілі держави, які очолили безбожний наступ на знищення християнства.

Розбите й розпорошене християнство не може належно протиставитись цій руйнуючій силі безбожного походу комунізму на християнські народи. Крім того, не

може воно мати притягальної сили в поширенні християнства серед поганських народів. Це змушує християн усіх віровизнань думати й стреміти до повернення всехристиянської єдності, яка панувала серед християн на протязі довгих століть та яка взорувалась на прикладі перших християн, про яких говориться в книзі Дій Апостольських, що вони пробували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і всі мали „серце одне й одну душу” (Дії Ап. 3:42 і 4:32).

Об'єднання в одній Христовій Православній Церкві, якої Головою є Сам Господь наш Ісус Христос (Єф. 5:23), християнство на протязі перших трьох століть вибороло собі право на вільне життя, незважаючи на жорстокі переслідування християн поганською римською владою (Міл. Едикт 313).

У дальшому своєму переможному поході християнство перемогло всіх своїх внутрішніх ворогів, якими були різні єретичні науки, на Вселенських Соборах, що відбувались за зразком першого Апостольського Собору, який відбувся в Єрусалимі в 51 році по народженні Христа Спасителя, коли то всі апостоли, під головуванням апостола Якова, першого Єпископа Єрусалиму, закінчили його такими словами: „Зволилось Духу Святому та нам” (Дії Ап. 15:28).

Вселенських Соборів Єдиної Неподільної Христової Церкви було сім. Перший відбувся в році 325, а останній, сьомий, в 787 році. На тих Вселенських чи Всесвітніх Соборах була міцно встановлена правда чи Православна віра в Ісуса Христа, як нашого Спасителя, та в засновану Ним Церкву, якої Він є Єдиним Її Головою та Єдиною Основою (1 Кор. 3:11).

У 842-843 році Єдина Неподільна Христова Церква могла вже врочисто відсвяткувати Свято чи Торжество Православія.

Від того часу Вселенська Христова Православна Церква рік-річно святкує це свято у Першу Неділю Великого Посту, як пам'ятку перемоги православного християнства над усіма його зовнішніми й внутрішніми ворогами.

Така єдина й неподільна Христова Православна Церква проіснувала до 867 року, коли стався перший поділ Церков. По 30-х роках непорозумінь між Сходом і Заходом єдність була знову привернута, але не надовго, бо в 1054 році наступило остаточне роз'єднання поміж Східньою й Західньою частинами досі Єдиної й Неподільної Православної Церкви, яке продовжується аж до наших часів.

Від 1054 року є вже Західня Римо-Католицька Церква, яка залишила Східню Православну Церкву та пішла своєю власною дорогою. Цей відхід Римо-Католицької Церкви від Єдиної й Неподільної Христової Церкви спричинив страшне розбиття християнства на Заході, бо допровадив до Реформації, наслідком якої ми маємо лютеранство, англіканство, євангеліцтво реформоване та інше, а крім того понад 300 різних сект.

Для того, щоб ми могли говорити про те, як вернути християнську єдність, найперше мусимо принаймні коротенько затриматись над такими питаннями:

* Джерелами для цієї моєї статті були оці праці. Найперше: Митрополит Іларіон: „Поділ Єдиної Христової Церкви”, 1953 рік. Хто хоче це питання знати глибше, тих відсилаю до цієї праці. Крім цього див. „Соборне Послання” „Віра й Культура” 1960 р., ч. 8) та „Усі бережімо споокнівчину Українську Православну Церкву” Митрополита Іларіона (там само).

1. Якою була Єдина й Неподільна Христова Церква, що Її заснував Христос Спаситель?

2. Як прийшло до роз'єднання Єдиної й Неподільної Христової Церкви на Східню й Західню та далі роздроблення й розпорошення західньої частини християнства.

Христос Спаситель бажав, щоб усі віруючі в Нього були об'єднані в одну велику Родину, а тому заснував одну Церкву, то значить збір чи зібрання віруючих у Нього, як Спасителя світу. Про це Христос Спаситель виразно сказав Своїм Учням: „Побудую Я Церкву С в о ю, — і сили пекельні не переможуть її” (Матв. 16:18). І таку Церкву, Свою Церкву, Христову Церкву, заснував Христос Спаситель, ставши її Основою та її Головою, про що виразно говорить св. ап. Павло: „Ніхто не може покласти іншої основи, крім положеної, а вона — Ісус Христос” (1 Кор. 3:11).

„Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла, Церкви” (Єф. 5:23), — говорить той самий апостол в іншому місці.

А посилаючи Своїх учнів на проповідь: „Ідіть, і навчайте всі народи, хрестячи їх у Ім'я Отця, і Сина, Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів був” (Матв. 28:19), Христос Спаситель добавив: „І ото Я з вами повсякденно аж до кінця віку, амінь” (Матв. 28:20).

Святі апостоли, виконуючи наказ Христа Спасителя, розійшлись по цілому світі, проповідуючи Христа розп'ятого й воскреслого (Дії 5:10).

І всі ті, що ввірували в Христа, стали називатись учнями, послідовниками Христа та нарешті християнами, про що свід-

чить перша історія Христової Церкви, Книга „Дій Апостольських” (11:26).

Коли ж серед християн стали появлятися фальшиві учителі та проповідувати фальшиву науку, якої не навчав ані Христос Спаситель, ані апостоли то для того, щоб відрізнити правдивих християн від неправдивих, стали вони називатись „правдивими” християнами чи православними християнами.

Так постала назва православні християни, Православна Христова Церква, це значить та Церква, яка вірно дотримує навчання Ісуса Христа й Святих Апостолів.

Коли Христова Православна Церква звільнилась від переслідування її поганськими римськими імператорами, цісарями, то число єретиків, то значить тих, що фальшиво навчали, значно збільшилось. Тоді Церква скликувала Собори, які називаються Вселенськими чи Всесвітніми, бо на них збирались представники Церкви зі всього тодішнього християнського Православного світу, і на тих Соборах фальшиве навчання осуджувала й відкидала його, а науку правдиву, науку православну, якої навчав Христос Спаситель і Його апостоли, вияснювала та затверджувала.

Так само Святу Христову Православну Віру боронили в тих стародавніх часах Святі Отці й Учителі Церкви Сходу й Заходу, як Афанасій Великий (батько Православія), Василій Великий, Григорій Богослов, Іван Золотоустий, Кирило Олександрійський, Кирило Єрусалимський, Єронім, Августин та багато, багато інших.

Східня й Західня частини Єдиної Неподільної Церкви спільними силами на Вселенських Соборах та навчанням усним і творами Св. Отців і Учителів Церкви пе-

ремагала всіх своїх ворогів зовнішніх і внутрішніх.

Це навчання Єдиної Неподільної Христової Православної Церкви Східня Православна Церква непорушно й незмінно зберігає й досі, нічого до нього не прибавляючи, нічого від нього не відіймаючи, згідно з таким определением VI-го Вселенського Собору (680): Отці V-го Вселенського Собору „вирішили не прибавляти чого-небудь, не відіймати чого-небудь по відношенні до тих Догматів, які установили шість Вселенських Соборів”.

І наша Свята Православна Українська Церква, як частина Східньої Православної Святої Соборної Апостольської Церкви, непорушно й незмінно зберігає навчання Христа Спасителя й апостолів, навчання семи Вселенських Соборів та отців і учителів Церкви.

Натомість Західня частина Єдиної Неподільної Христової Православної Церкви під кінець першого тисячоліття християнства стала виявляти все більше й більше претенсій до панування над усією Вселенською Церквою, що привело до остаточного розламу між Сходом і Заходом, яке продовжується аж до наших часів.

Папський Рим, розбивши єдність Єдиної Східньо-Західньої Церкви, розбив і свою Західню Церкву на багато Церков і сект, яких тепер нараховується понад 300.

Сталось це тому, що зробив він Догматами Віри ті свої претенсії й навчання, які не мають основ ні євангельських, ні навіть природних.

Папи римські стали навчати, ніби вони є непомильними учителями Церкви, що вони є намісниками чи заступниками Бога на землі, що вони є головами Церкви, ніби Церква побудована на ап. Петрі.

Одночасно папи впровадили навчання про чистилище, про відпусти, індульгенції та заборонили мирянам читати Св. Письмо-Біблію, одружуватися-женитися (1079) священикам (целібат), а мирянам причащатися під видом вина (1414), то значить позбавили світських осіб Св. Чаші та ін.

Це господарювання пап у Церкві, як у своїй власній хаті, привело до того, що в Західній Римо-Католицькій Церкві виникла релігійна революція чи реформація. Лютер, Цвінглі, Кальвін та інші реформатори виступили відверто проти відступлення Римської Церкви від навчання євангельського й апостольського, відриваючи мільйони вірних від Римо-Католицької Церкви.

А що в основу навчання реформатори поклали вільне тлумачення Біблії-Св. Письма, то поза головними течіями, як лютеранство, англіканство, пресвітеріанство та інші більші угруповання церковні стали творитись менші церковні групи з різними назвами, як баптисти, конгрегаціоналісти, методисти, мормони та інші.

Цей процес розпорошення й розпадан-ня Західнього християнства продовжується далі, хоч його темпо значно зменшилось, бо кінець другого тисячоліття християнства, в якому ми живемо, характеризується вже стремлінням до об'єднання розпорошених частин християнства, про що свідчить, виросла вже на очах, „Об'єднана Церква” чи „Юнайтед Чорч”, в якій в 1925 році 12 червня об'єдналися в Канаді методисти, конгрегаціоналісти й велика частина пресвітеріян.

Преса принесла на днях вістку з Америки, що там також змагають до об'єднання кількох церковних угруповань.

Найбільшим і найсильнішим виявом стремління протестантського світу до об'єднання є так званий екуменічний чи Вселенський Християнський Рух, до участі й праць в якому запрошено також Православну Церкву.

Римо-Католицька Церква відмовилася брати участь в працях Світової Ради Церков, яка очолює цей Рух та яка об'єднує понад 170 груп, і в працях якої, як я вже сказав, бере участь також частина Православної Церкви.

Римо-Католицька Церква вже не раз робила спроби „об'єднання”, використовуючи різні сприятливі для неї політичні обставини. Але тому саме, що такі об'єднання чи унії, як Ліонська (1274 р.), Флорентійська (1439 р.) та Берестейська (1596 р.), мали чисто політичний підклад, вони завжди були невдалими.

Такі унії, а зокрема Берестейська 1596 року, гвалтом українському народові за допомогою польської фанатичної римо-католицької держави накинута, не тільки що не єднали християн, а ще побільшували ту пропасть, яка перед тим їх ділила. На дуже тоненькій нитці вона висіла. І як тільки змінювались політичні обставини, вона зараз падала.

Ось недавно римський первосвященник папа Іван XXIII був оголосив 21 Вселенський Собор ніби для об'єднання християн. Цей собор відбувся.

По-перше, коли цей Собор мав бути Вселенським, то він мав бути 8-м, а не 21 та на нього мають бути запрошені всі християни з правом рішального голосу в його нарадах. Коли ж інші Церкви можуть бути на ньому тільки як обсерватори, то він не є Вселенським Собором, а тільки Собором Римо-Католицької Церкви.

З преси довідуємось, що ціллю цього Собору було внутрішнє зміцнення самої Римо-Католицької Церкви, яка загрожена безбожним наступом не менше, як усі інші Церкви.

Що ж до справи об'єднання Церков, то цей Собор нічого нового християнам не приніс, бо нічого не змінилось у поглядах Риму на так зване об'єднання. Рим розуміє об'єднання як повне підпорядкування християн цілого світу папі, як намісникові Бога на землі, як непомильному Голові Церкви, яка утверджена на Петрі. Центром чи серцем цієї єдності має бути не Христос, а папа римський.

У числі газети „Поступ” з 26 лютого 1961 р., що видається в Вінніпезі, а ту на стор. 5 в статті „Єдність і правда” читаємо таке: „Єдності Церков не треба шукати й її установлювати шляхом зтяжних розмов та її привертати за ціну взаємних концесій. Єдність Церкви дана, вона вже безпереривна в Католицькій Церкві, й тільки в тій Церкві вона здійснюється; серцем цієї єдності є папа”.

У молитовнику „Християнська Родина”, що його видали о.о. Василіяни в 1959 році в Торонті, в молитвах за Церкву й за папу римського читаємо так: „Глянь на Голову Церкви, Вселенського Архиєрея Римського Папу...” (стор. 176). „Господи Ісусе... Ти побудував Свою Церкву на Петрі... Молюся до Тебе за Твого заступника на землі, Папу...” (стор. 177). „Нехай вони повернуть під непомильний провід римського Папи”.

А ось у Великодньому числі „Української Думки” в статті о. Шевцева (1954) пок. папа Пій XII так звеличується: „Намісник Христа на землі”, „Непомильний Стерник Христового Корабля”, найбіль-

ший моральний, а навіть політичний авторитет у цілому світі”, досвідчений дипломат, непомильний речник Христа на землі” і т. ін.

А як же це погодити з навчанням Христа Спасителя, що у Своїй Первосвященничій Молитві так говорить: „Щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно було в Нас” (Івана 17:21), то значить у Бозі, в Христі.

Треба тут підкреслити, що римо-католики, коли покликуються в своїх писаннях про об’єднання на ці слова Христа Спасителя, то майже завжди опускають: „щоб одно було в Нас”. На місці Христа вони звичайно ставлять римського єпископа-папу.

При такому розумінні римо-католиками „об’єднання” його ніколи не може бути, бо це не об’єднання, а беззастережне підпорядкування папі римському, який привласнив собі Божі права непомильного Голови Христової Церкви (Ватиканський Собор 1870 р.), що Ним є Сам Господь наш Ісус Христос.

Яким же справді має бути об’єднання, щоб усі віруючі в Христа Спасителя були одним стадом з одним Пастирем, що Ним є виключно Сам Господь наш Ісус Христос (Івана 10:16).

Звичайно кожен християнин повинен бути переповнений бажання об’єднання Церков. Особливо ж увесь православний світ, охоплений духом правдивого благочестя, згідно з Божественною метою заснування Богочоловіком Христом Спасителем Святої Церкви, палко бажає об’єднання Церков в однім правилі віри, на підвалинах апостольської свято-отцівської науки, де „наріжним каменем є Сам Ісус Христос” (Єф. 2:20). Чому Церква наша й молиться

постійно на спільних до Господа моліннях: „Розпорошених збери, заблудлих на шлях правдивий наверни”, на той шлях, який один веде до життя, до Єдинородного нашого Ісуса Христа (Івана 14:6).

Згідно з цим святим бажанням наша Православна Христова Церква завжди готова відгукнутися на всяку пропозицію про з'єднання, якби тільки Римський Єпископ раз назавжди відкинув усі різноманітні новини противні Євангелії, що викликали сумне розділення Церкви Сходу й Заходу, та повернувся до основних засад Святих семи Вселенських Соборів, які збиралися керівництвом Святого Духа із представників усіх Святих Божих Церков для правдивого вияснення науки віри супроти еретиків, і мають загальне й вічне значення в Христовій Церкві.

На це постійно і в творах, і в Окружних Посланнях зверталось увагу папської Церкви, та виразно й рішуче об'єдналося, що до того часу, поки вона залишається при своїх новотворах (Православна ж Церква зберігає Божественні й Апостольські передання та Постанови дев'яти перших віків християнства, протягом яких і Церкви Заходу ще визнавали одну спільну Православну Віру, і перебували в єднанні з Церквами Сходу), усяка розмова про з'єднання буде даремною й непотрібною.

Це є відповідь Апостольського й Патріяршого Костянтинопільського Престолу від серпня 1895 року на Окружне Послання Папи Римського Лева XIII з липня 1894 року, в якому він закликає й нашу Православну й Апостольську Христову Церкву до об'єднання з папським престолом, розуміючи це так, що воно може здійснитися лише через визнання папи Вищим Архиреем, найвищим духовним і цивільним го-

ловою всієї Церкви, єдиним намісником Христа на землі, та роздавачем всілякої благодаті.

Отож, коли ми хочемо об'єднати всіх християн, то найперше треба, щоб усі Церкви признали, що була єдність Церкви, що була єдина неподільна Церква, помимо того, що з найдавніших часів, і з часів апостольських існували деякі різниці.

Коли ми всі визнаємо цю правду, ми тоді побачимо, на чому ця єдність була побудована. Ми вже говорили, що Христос Спаситель Свою Церкву побудував на Самому Собі, на вірі в Нього, як Сина Божого, що Він Сам є Головою Церкви, що Він не призначував ап. Петра Своїм намісником на землі, бо такого не потребує мати. Христос Спаситель виразно сказав, що Він буде з віруючими до кінця віку (Матв. 28: 20).

Коли б Христос побудував Церкву на Петрі, то це була б Церква Петрова, а не Христова.

Уже занадто слабою основою був ап. Петро, щоб міг устояти перед силами пекельними, коли він відрікся Христа навіть перед служницею, що пізніше оплакував ціле своє життя!...

Ні, не на Петрі, а на Самому Собі Христос Спаситель побудував Церкву, як про це виразно Сам Він сказав: „Побудую Я Церкву Свою, і сили пекельні не переможуть її” (Матв. 16:18). А св. ап. Павло так каже: „Ніхто не може покласти іншої основи, крім положеної, а вона: Ісус Христос” (1 Кор. 3:11).

Наша апостольська віра стоїть не на Петрі, а на Хресті, на вірі в Нього, як Сина Божого. Камінь нашої Віри — Христос.

Великий учитель Церкви Заходу, коли вона була ще частиною Єдиної Неподіль-

ної Церкви, Блаженніший Августин († 430 р.) дає таке пояснення на слова Христа Спасителя: „Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою”. „Що ти Петро”, — сказав Він, „на тому камені, якого ти пізнав, говорячи: „Ти Христос, Син Бога Живого”, „побудую Я свою Церкву”, що значить: на Самому Собі, Синові Бога Живого, побудую Я Церкву Свою”. Бо ж Христос є Камінь, а Петро означає християнський народ”.

Кожний, хто визнає Христа за Сина Божого, як це визнав Петро разом з усіма апостолами, стає Петром, то значить стає членом Церкви.

Коли всі ми визнаємо, що була єдність Церкви, ми побачимо також, що єдиним Головою Церкви був і є тільки Сам Христос Спаситель, про що так виразно говорить св. ап. Павло: „Христос — Голова Церкви” (Єф. 5:23).

Хто ж має право давати Церкві ще одного Голову, коли Слово Боже виразно говорить про одного Голову, яким є тільки Христос?

Хто має право призначувати для Христа намісників чи заступників, коли Він Сам нікого не призначував, бо їх не потребував? А тепер Він Сам повіки перебуває в Своїй Церкві!

Коли ми всі визнаємо, що була церковна єдність, ми тоді побачимо, що тільки Один Бог непомильний. І Він наділив непомильністю тільки Свою Церкву, а не грішну людину, яке б становище вона не займала в Церкві.

Крім римо-католиків, ніхто з християн не вірить у непомильність папи римського, бо її не знала Єдина неподільна Христова Церква.

Коли всі ми знаємо, що була єдність церковна, римо-католики побачать, яку велику надбудову над Єдиною Неподільною Церквою зробила Церква Римо-Католицька, коли вона відійшла від церковної єдності наприкінці I тисячоліття історії Християнської Церкви, як багато „навчань” — „догматів” вона впровадила до своєї Церкви, яких не знала Єдина Неподільна Церква та які не мають жодних підстав у Святому Письмі - Біблії.

З другого боку, коли всі ми визнаємо єдність Церкви, увесь протестантський християнський світ побачить, як багато розгубив він тих християнських скарбів, які були спільним добром змагань неподільного християнства перших дев'яти століть Християнської історії.

Догмати й навчання Святої Православної Церкви здавна досліджені, правильно та побожно определені й затверджені Святими Вселенськими Соборами. Прибавляти до них чи відіймати від них що-будь не можна, не дозволено.

Відкидаючи все те, що Римо-Католицька Церква впровадила до своєї Церкви, коли вона відійшла від Єдиної Неподільної Церкви, протестанти одночасно відкинули багато того, що належало до Єдиної Неподільної Церкви, бо вони не знали тоді Навчання Православної Церкви, яка була вільною від усього того, що його впровадила Римо-Католицька Церква, та що спричинило великий реформаційний рух у цій Церкві, який розбив західне християнство на багато груп і сект.

У цьому історичному дзеркалі єдності Церкви ми побачимо також себе, свою Святу Православну Вселенську Апостольську Церкву, частиною якої є наша Свята Українська Православна Церква.

Якою великою радістю наповнюються наші серця, коли ми бачимо, що Свята Православна Вселенська Апостольська Церква тепер є тою самою, якою була Єдина Неподільна Церква першого тисячоліття християнства, бо незмінно й непорушно зберігає всі ті Правди Віри, які визнавала Єдина Церква, нічого не добавила й нічого не відкинула.

Що ж до об'єднання в одній Церкві українського народу, то передумовою його є визнання українцями такого історичного факту: ми мали одну неподільну Українську Православну Церкву до часу Берестейської унії 1596 року. Стративши свою українську державу, ми, по тяжкій кількавіковій боротьбі, втратили свою єдність церковну в умовах тяжкої польської політично-релігійної неволі, яка частину нашого народу силоміць запровадила до Римо-Католицької Церкви.

Про трагічні наслідки Берестейської унії для українського народу в „Українській Малій Енциклопедії” проф. Є. Онацького (книжка перша, 1957 р.) говориться так: „Берестейська Унія — одне з більших історичних нещасть українського народу, що розщепило Українську Церкву і витворило з єдиного досі українського народу уніятів і православних, які протягом довгого часу вели між собою завзяту релігійну боротьбу, що ще й досі не зовсім вигасла . . .

Заміри поляків використати Берестейську унію, як засіб до окатоличення і ополчення українського населення, принісши українському народові несказанні страждання, мали, порівнююче, незначний успіх, і хоча й відірвали від українського народу частину вищих суспільних верств, проте, витворили в більшій частині українського

населення такий антикатолицький комплекс, який на довгі роки виключає взагалі всяку можливість здійснення справжнього з'єднання Церков...”

Українці, що були силою відірвані від своєї Матері, Церкви Православної, перебрали на себе всі гріхи Римо-Католицької Церкви та намагаються накинути їх всьому українському народові.

Греко-католицькі єпископи, зібравшись у Римі 2959 року, закликають український народ до зради своїй історичній Українській Православній Церкві, а одночасно до зради Церкві, яка ось незадовго буде святкувати свою двохтисячну історію, бо ми ж належимо до Церкви, яку заснував Сам Господь наш Ісус Христос та якої початок був не в Римі, але в святому місті Єрусалимі.

На цей заклик греко-католицького єпископату наша Церква відповіла Соборним Посланням нашого Об'єднаного Єпископату Української Православної Церкви Канади, Америки і на чужині від 30 квітня 1960 року, в якому говориться так: „Життя приносить нам і інші важливі справи, на які ми мусимо спільно відповісти. Так, поставило питання про Римо-Католицький 21-ий Собор, якого проголосив папа Іван 23-ий, і на якому ніби б мали бути і представники деяких Православних Церков.

Українська Православна Церква вважає за неможливе для себе брати яку-будь участь у цьому соборі Римо-Католицької Церкви. Уся наша багатовікова історія перестерігає нас проти такого кроку. Ми прийняли з Царгороду Святу Віру Православну в часах Святого князя Володимира, і світло її ясно світить нам довгі віки з того часу. Були тяжкі експерименти над душею нашого народу, і Світло Православної Ві-

ри хотіло в нас затьмити. Нас розділили, кинули посеред нас на віки кістку незгоди, яка й тепер приносить розбрат поміж братами в єдиному народі. Це робилося таємними зрадами й підступами, та болючими насильствами, а цього ми не можемо забути й тепер...

Цим посланням ми спільно відповідаємо і на заклик греко-католицького єпископату з Риму від 16 жовтня 1959 року, щоб православні Єпископи „стали перед близьким уже Вселенським Собором з покірним римського папи, і тим єднатися з ними.

Ні, — вся наша довговікова історія перестерігає нас від такого кроку. Навпаки, ми спільно, увесь Український Єпископат, сердечно й любовно кличемо усе греко-католицьке духовенство та увесь греко-католицький народ покинути чужий і ворожий нам Рим, і вертатися додому, до своєї рідної Матері Церкви Православної!

І коли ви всі до нас вернетесь, це буде найбільше і найсвітліше Свято знедоленої цим поділом України. І тоді настане справді Єдина Соборна Українська Православна Церква, а вона всіх нас приведе і до справді Соборної й Вільної України!"

Так представляється справа Об'єднання Християнських Церков у світлі навчання Святої Православної Християнської Апостольської Церкви, якої частиною є наша Українська Православна Церква, та об'єднання Української Православної Церкви.

Ми хочемо єдності, ми молимося щоденно за з'єднання Церков, але ніколи не погодимось на підпорядкування себе Римові, бо це було б зрадою Правді Божий: центром об'єднання є Христос, а не Рим.

Як Церква Апостольська й Первозванна, Українська Православна Церква, що є частиною Вселенської Православної Цер-

кви, ніколи не визнавала над собою Єпископа Римського, як „Голову” Церкви; Єдиним Головою Церкви є Ісус Христос, як про це виразно говорить Слово Боже (Єф. 5:23).

На основі численних джерел Митрополит Іларіон виявляє й доказує, яким великим нещастям для українського народу було і є його релігійне розбиття, що його dokonala римо-католицька Польща за допомогою зради кількох православних єпископів на Берестейському Соборі 1596 року.

Митрополит Іларіон зі своєю рішучістю, з особистих наражень себе на неправдиве пострікання у ніби „браку релігійної толеранції”, мужньо стверджує правду, що релігійне розбиття українського народу, dokonane чужими руками для чужих інтересів, так сильно заважили на інтересах українського народу, що він ще й досі не має своєї вільної соборної держави!

І коли ми тепер дуже часто чуємо заклик наших братів українців, бувших православних, а пізніше — уніятів, а ще пізніше — греко-католиків, а тепер українців католиків, про необхідність релігійного поєднання українців, то Владика Іларіон сміло й відкрито відповідає: „Так, нам релігійна єдність потрібна”, навіть конечна! Але підставою єдності може бути тільки той стан, який існував перед Берестейською унією. А тоді була єдина Українська Православна Церква, яка об'єднувала весь український народ на великих українських просторах від Карпат до Кавказу, від Чорного моря до притоків Дніпра.

Не було тоді серед українців ні уніятів, ні греко-католиків українців, а були тільки православні українці. Треба повернутись до свого стану, а тоді спільними силами за-

сиплемо те провалля, що його чужі, ворожі нам руки викопали між українцями, щоб можна було над ними панувати та їх винищувати в ім'я чужих і ворожих нам інтересів”.

Отож, Владика Митрополит Іларіон є апологетом, оборонцем релігійної й національної єдності українського народу. Ту єдність ми маємо будувати на непорушних основах Божих і української Правди, відкинувши з нашого релігійного й національного життя всі гвалти, які вчинили над нами наші релігійно-політичні вороги під час нашого політично-релігійного поневолення.

Шлях до такого релігійно-національного поєднання вказали також українці Канади, коли в 1918 році розпочали велику працю для повернення до життя Рідної Церкви нашого народу, — Церкви наших князів і гетьманів, Церкви нашого козацтва, що безстрашно вмирали в обороні своєї Православної Церкви, Церкви всього нашого українського народу на всіх великих українських просторах.

Яке велике щастя маємо ми, що належимо до цієї саме Церкви, — історичної Церкви українського народу! Яке велике щастя маємо ми, будівничі відновлення, відродження Рідної Церкви серед українського народу тут, у Канаді!

Ми всі скинули з себе кайдани польської політичної й релігійної неволі та поєднались зо всіма тими, що працювали, боролись, терпіли і вмирали за Православну Віру впродовж усієї історії нашого народу аж до останніх часів, коли Українська Православна Церква перебуває в тяжкій боротьбі з організованим на неї наступом комунізму на українських землях.

Так представляється справа об'єднання Християнських Церков у світлі навчання Святої Православної Христової Апостольської Церкви, якої частиною є наша Свята Українська Православна Церква, та об'єднання в Українській Православній Церкві всього українського народу, який на протязі довгих віків мав одну тільки Церкву, Церкву Православну, Церкву Апостольську й Вселенську, якої єдиним Головою був, є й буде повіки вічні Сам Господь наш Ісус Христос!

Христос Спаситель закликав до єдності й молився за єдність у Христі. Цієї єдності ми маємо прагнути, для неї працювати та щиро молитися словами церковної молитви: „За спокій усього світу, за розквіт святих Божих Церков, і за з'єднання всіх”.

А поки наступить ця радісна хвилина, пам'ятаймо слова Христа Спасителя: „Потому пізнають усі, що ви Учні Мої, як любов між собою ви матимете” (Ів. 13:35).

Любов, поєднана з правдою — це найближча дорога до об'єднання всіх християн в одній Церкві, якої Головою є Сам Господь наш Ісус Христос.

А тоді сповняться Слова Христа Спасителя: „І буде одне стадо й один пастир” (Івана 10:16), „Господь Ісус Христос”.

